

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА
НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
24 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ**

ХАРКІВ – 2015

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ РИЗИКОВОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗНЗ

Діти групи ризику – це категорія дітей, яка в силу певних обставин свого життя більше інших категорій піддається негативним зовнішнім впливам з боку сім'ї, суспільства та його кримінальних елементів, які стали причиною дезадаптації неповнолітніх. Категорія дітей «групи ризику» є предметом дослідження різних галузей наукового знання, внаслідок чого має міждисциплінарний характер вивчення цього явища.

Слово «ризик» означає можливість, велику ймовірність чого-небудь, як правило, негативного, небажаного, що може відбутися або не відбутися. Тому, коли говорять про дітей групи ризику, мається на увазі, що ці діти знаходяться під впливом небажаних факторів. У силу психологічних та фізіологічних особливостей свого розвитку, підлітки найбільше піддаються впливу цих небажаних факторів, що викликає важковиховуваність або девіантну поведінку.

Історико-філософський аналіз проблеми негативних проявів у поведінці неповнолітніх засвідчив, що при організації та проведенні виховної профілактичної роботи поряд з попередженням і подоланням явно виражених причин і наслідків відхилень у поведінці в полі зору активного соціального і психолого-педагогічного впливу має бути вся система факторів важковиховуваності підлітків.

Однією з умов підвищення ефективності виховної роботи є діяльність, до функцій якої належить формування позитивних індивідуальних інтересів особистості підлітків. Така діяльність передбачає особливий арсенал засобів і методів педагогічного впливу на підлітків групи ризику, і саме таким засобом може виступати правильно організоване дозвілля. Досвід роботи багатьох установ засвідчує, що такі сфери інтересів особистості підлітка як ціннісні орієнтації в сфері дозвілля, здібності часто залишаються поза увагою організаторів цілеспрямованого педагогічного впливу.

Дозвілля – необхідна складова життя кожної людини, особливо підлітків групи ризику. Організація вільного часу неповнолітніх через різні форми дозвілля має свої особливості та закономірності. Перш за все, вони базуються на добровільності вибору виду занять та міри активності. Дозвілля має на меті не регламентовану, а вільну діяльність, стимулює творчу ініціативу неповнолітніх. Воно сприяє формуванню особистості, розкриттю природних обдарувань та набуття корисних для життя умінь і навичок.

У процесі цілеспрямованого виховання особистості підлітка, з одного боку, відбувається духовний і моральний розвиток, з іншого – йде своєрідна диференціація здібностей підлітка, розкриваються різноманітні інтереси й потреби, відбувається позитивна соціалізація підлітків. Тому сьогодні надзвичайно важливого значення набуває розробка інноваційної системи цілеспрямованого, розрахованого на тривалий час процесу виховання у

підлітків групи ризику соціальних потреб, особливо пов'язаних із сприйняттям та відтворенням культурних цінностей, для повноцінного проведення дозвілля. Організація культурно-дозвілєвої діяльності підлітків групи ризику передбачає наповнення їхнього вільного часу змістом, що особливо сприяє формуванню в них духовності, національної свідомості, загальнолюдських якостей, творчих здібностей та запобігає проявам ризикової поведінки.

Система освіти за своєю природою містить у собі величезний соціотворчий потенціал і може служити одним з найважливіших факторів формування вище перерахованих якостей. Одним із головних фахівців, який забезпечує змістовне дозвілля дітей і підлітків, у тому числі й підлітків групи ризику, у школі, залучає сім'ї та представників громадськості до цієї роботи є соціальний педагог. Отже, необхідна відповідна професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до ефективної організації культурно-дозвілєвої діяльності підлітків групи ризику з метою зменшення або усунення негативних соціальних впливів на дитину.

ПАНЧЕНКО Г.Г.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Різке соціальне розшарування сімей, соціалізація в умовах знецінення загальнолюдських принципів моралі призводять до порушення соціальної адаптації, яке призводить до зростання рівня правопорушень серед учнів старшої школи. Протягом останніх кількох років в Україні активно розширюється і вдосконалюється нормативно-правова база з питань профілактики правопорушень серед дітей. Так, було затверджено Національну програму «Діти України», внесено зміни і доповнення до Закону України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх», видано Укази Президента України «Про затвердження комплексних заходів щодо профілактики бездоглядності і правопорушень серед дітей, їх соціальної реабілітації у суспільстві» тощо.

Питання підготовки соціального педагога до здійснення професійної діяльності є одним із центральних у теорії соціально-педагогічної роботи. Проблеми теорії та методики підготовки фахівців у галузі соціальної педагогіки знайшли відображення у роботах О. Безпалько, В. Бочарової, М. Галагузової, І. Зверєвої, А. Капської, А. Козлова, Л. Міщик тощо. Дослідники вивчали різні аспекти проблеми реалізації профілактичної діяльності, а саме: питання організації взаємодії соціальних педагогів зі старшокласниками, що мають прояви адиктивної поведінки (Л. Анісімов, О. Балакірієва, Н. Бурмака, М. Полісадова та ін.); питання готовності спеціалістів до профілактичної роботи зі старшокласниками (М. Ковальчук, О. Макеєва, О. Пилипенко тощо).